

Problematika sociální exkluze v České republice

Autorka: Hana Eichlerová

Vedoucí práce: Ing. Libor Prudký, Ph.D.

Oponentka práce: Mgr. Magdaléna Šťovíčková Jantulová

V úvodu práce studentka Hana Eichlerová uvádí, že se bude věnovat přiblížení fenoménu sociální exkluze u nižších vrstev (s.6). Na jiném místě úvodní části uvádí, že „práce má ozřejmit heterogenitu problému, nalézt charakteristiky, které se u skupiny exkludovaných nalézají ve větší míře a tyto charakteristiky dále analyzovat...“ (s.7). V práci tak není uveden jasný a konkrétní cíl či výzkumná otázka.

Teoretická část je tématicky dosti široká. Věnuje se jednak vymezení základních pojmů (sociální exkluze), faktorům, které sociální exkluzi ovlivňují a představení skupin, jež jsou ohroženy sociálním vyloučením, ale také otázce sociálnímu státu a jeho transformaci či mechanismům sociální politiky. Není zcela jasné, proč se autorka věnuje i těmto tématům vzhledem k cíli práce.

Očekávala bych, že v úvodu práce se studentka nejprve zaměří na vymezení konceptu sociální exkluze. Činí tak, ale velice nestrukturovaně a nepřehledně. Z práce se dozvíme, že termín sociální exkluze se objevuje v odborné literatuře v různých významech, ale dále se máme možnost seznámit jen z některými z konceptů. Není však jasné, proč právě s těmito. Autorka nechává na čtenáři, aby si jednotlivé informace uspořádal a zorientoval se v nich.

Na mnoha místech teoretické části chybí odkazy na zdroje, ze kterých autorka čerpala. Například hned v první kapitole věnované společenské transformaci, dokonce v druhé kapitole, kde autorka přináší definice sociální exkluze (s.9), ale i v dalších částech. V práci je čerpáno prakticky výhradně z českých zdrojů (např. kap.I.8).

V metodologické části studentka představuje hypotézu, která se týká charakteristik, které se vyskytují u lidí, kteří jsou ohroženi sociální exkluzí. Je nutné podotknout, že daná hypotéza je již ověřená v rámci mnoha výzkumů a tedy její relevantnost pro bakalářskou práci je diskutabilní.

O vzorku se dovídáme jen to, že klienti občanského sdružení Naděje jsou typickou skupinou exkludovaných. Autorka se nevěnuje dalšímu představení a legitimizaci výběru vzorku. Nepopisuje také více metody a techniky, které využila pro svůj výzkum a neuvádí žádné odkazy na metodologickou literaturu, se kterou pracovala. Z tohoto hlediska považuji metodologickou kapitolu za nedostatečnou a doufám, že to studentka napraví v rámci své obhajoby.

V rámci analýzy dat se studentka omezuje převážně jen na popis dat. Pokud přináší nějaké interpretace, tak nejsou podloženy daty, ani neodkazují na odbornou literaturu. V mnohých případech se jedná o velice obecná tvrzení, která nevychází z dat a mají tak nulovou vypovídající hodnotu (např. jedinou možnou pomocí pro bezdomovce jsou občanské iniciativy – s. 41). Navíc autorka zobecňuje získaná data na populaci vyloučených a to bez reflexe toho, zda a jak lze data zobecňovat. Např. Z čeho studentka usuzuje, že muži svou životní situaci více demonstrují než ženy? (s.39) Jak může studentka usuzovat z faktu, že 35% klientů OS Naděje představují rozvedení, že rodina představuje záchranou sociální sít'?

Zajímavou kapitolou je srovnání vybraných charakteristik klientů Naděje s celkovou populací obyvatel ČR. Otázkou však je, proč autorka zvolila právě tyto charakteristiky vzhledem k oblastem vyloučení, které představovala v teoretické části.

V závěru práce studentka neshrnuje závěry svého zkoumání (dle cíle výzkumu potažmo hypotézy), ale přináší obecné informace o dimenzích sociální exkluze potažmo sociálního začleňování, o kterých se již dozvídáme v teoretické části. Po obsahové stránce tak závěr práce je nevyhovující.

Práci doporučuji k obhajobě. Na základě výše uvedených připomínek navrhuji práci hodnotit 20 kredity.

V Praze 14.3.2007